

**Notat**  
**om**  
**tilvalg af direktivet om seksuelt misbrug af børn**

## **1. Baggrund**

I Stockholm-programmet fra 2009 er det bl.a. anført, at beskyttelse af børn mod seksuelt misbrug er et vigtigt element i strategien for børns rettigheder, og Det Europæiske Råd opfordrer i den forbindelse til vedtagelse af ny lovgivning om bekæmpelse af seksuelt misbrug, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

Den 29. marts 2010 fremsatte Kommissionen et forslag til direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug mv. af børn. Formålet med direktivforslaget er at sikre, at der sker en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse på området om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn samt børnepornografi (2004/68/RIA). Forslaget bygger på den gældende rammeafgørelse og Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Kommissionen har derudover medtaget en række nye elementer.

Direktivet blev vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet den 13. december 2011 som direktiv nr. 2011/93/EU om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA.

Direktivet fastsætter minimumsregler for afgrænsningen af strafbare handlinger og strafferetlige sanktioner i forbindelse med seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, børnepornografi og hvervning af børn til seksuelle formål. Direktivet indeholder endvidere regler om forebyggelse og efterforskning af de omfattede strafbare handlinger samt om beskyttelse og bistand til ofre herfor.

Fristen for gennemførelse af direktivet var den 18. december 2013, jf. artikel 27.

Direktivet blev vedtaget med hjemmel i Traktatens artikel 82, stk. 2, og artikel 83, stk. 1, og er dermed omfattet af Danmarks retsforbehold. Danmark deltog således ikke i vedtagelsen af direktivet, ligesom direktivet ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Direktivet erstatter Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi. De lovændringer, der var nødvendige, for at Danmark kunne deltage i vedtagelsen af rammeafgørelsen, blev gennemført ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven mv.

Direktivet indeholder ikke et element af gensidig anerkendelse. Danmark kan således – uanset retsforbeholdet – allerede i dag ensidigt vælge at gennemføre regler svarende til direktivet.

Direktivets regler svarer i vid udstrækning til reglerne i Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, som Danmark har tiltrådt, jf. lov nr. 319 af 28. april 2009 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.).

Ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser) blev der gennemført de ændringer af strafferammer og forældelsesregler, der var nødvendige for at bringe dansk straffelovgivning i overensstemmelse med direktivet.

## **2. Direktivet og dansk ret**

### *2.1. Genstand og definitioner*

*Artikel 1* angår direktivets genstand. Det fremgår heraf, at direktivet fastsætter minimumsregler vedrørende definitionen af forbrydelser og sanktioner på området seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn, børnepornografi og hvervning af børn til seksuelle formål, og at det indfører bestemmelser for at forbedre forebyggelsen af nævnte lovovertrædelser og beskyttelsen af ofre herfor.

Der er således tale om et minimumsdirektiv, og medlemsstaterne kan derfor bl.a. vælge at kriminalisere i videre omfang, end direktivet kræver. Medlemsstaterne vil derfor f.eks. også kunne opfylde direktivets krav om kriminalisering af bestemte handlinger ved en mere generel kriminalisering, som bl.a. omfatter de pågældende handlinger.

*Artikel 2* definerer udtrykkene barn, seksuel lavalder, børnepornografi, børneprostitution, pornografisk optræden og juridisk person.

Ved barn forstås en person under 18 år, og ved seksuel lavalder forstås den alder, under hvilken det i overensstemmelse med national ret er forbudt at tage del i seksuelle aktiviteter med et barn. Den seksuelle lavalder er i Danmark 15 år, jf. straffelovens § 222. Ved juridisk person forstås en enhed, der har retssubjektivitet i henhold til den gældende ret, der finder anvendelse, dog ikke stater og andre offentlige organer under udøvelsen af offentligretlige beføjelser samt offentligretlige internationale organisationer.

De øvrige definitioner vil blive gennemgået i forbindelse med gennemgangen af de artikler, der angår børnepornografi, børneprostitution og pornografisk optræden (artikel 4 og 5).

## *2.2. Kriminalisering af seksuelt misbrug*

*Artikel 3* forpligter medlemsstaterne til at sikre, at nærmere angivne handlinger, når de begås forsætligt, er strafbare med nærmere angivne mindste maksimumsstrafferammer.

*Stk. 2* angår at udsætte et barn, der endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, for at overvære seksuelle aktiviteter. Strafmaksimum skal være mindst 1 års fængsel.

Efter artikel 8, stk. 1, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 3, stk. 2, skal finde anvendelse på seksuelle aktiviteter mellem samtykkende ligestillede, når der ikke er stor forskel på deres alder og psykologiske og fysiske udvikling eller modenhed, for så vidt handlingerne ikke involverer misbrug.

*Stk. 3* angår at udsætte et barn, der endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, for med seksuelt formål at overvære seksuelt misbrug. Strafmaksimum skal være mindst 2 års fængsel.

I dansk ret er de handlinger, der er nævnt i stk. 2 og 3, omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, der har et strafmaksimum på 4 års fængsel, når forholdet er begået over for en person under 15 år.

*Stk. 4* angår at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn, der endnu ikke har nået den seksuelle lavalder. Strafmaksimum skal være mindst 5 års fængsel.

Efter artikel 8, stk. 1, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 3, stk. 4, skal finde anvendelse på seksuelle aktiviteter mellem samtykkende ligestillede, når der ikke er stor forskel på deres alder og psykologiske og fysiske udvikling eller modenhed, for så vidt handlingerne ikke involverer misbrug.

*Stk. 5, nr. i*, angår at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn, hvor en anerkendt position med hensyn til tillid, myndighed eller indflydelse i forhold til barnet misbruges. Strafmaksimum skal være mindst 8 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 3 års fængsel.

*Stk. 5, nr. ii*, angår at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn, hvor et særligt værgeløst barns situation misbruges, navnlig som følge af et psykisk eller fysisk handicap eller en afhængighedssituation. Strafmaksimum skal være mindst 8 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 3 års fængsel.

*Stk. 5, nr. iii*, angår at deltage i seksuelle aktiviteter med et barn, hvor der gøres brug af tvang, magt eller trusler. Strafmaksimum skal være mindst 10 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 5 års fængsel.

*Stk. 6* angår at bringe et barn til at deltage i seksuelle aktiviteter med en tredjepart ved hjælp af tvang, magt eller trusler. Strafmaksimum skal være mindst 10 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 5 års fængsel.

I dansk ret er samleje og andet seksuelt forhold til et barn under 15 år omfattet af straffelovens § 216, stk. 2, og § 225 (barn under 12 år), samt §§ 222 og 225 (barn på 12-14 år), hvor strafmaxi-

mum er 12 års fængsel, hvis barnet er under 12 år eller der er anvendt tvang eller trusler, og ellers 8 års fængsel. Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 4-6 for så vidt angår børn under den seksuelle lavalder på 15 år. Det bemærkes, at de handlinger, der er nævnt i stk. 6, udgør medvirken, jf. straffelovens § 23, til overtrædelse af de nævnte bestemmelser i straffeloven.

Endvidere er samleje og andet seksuelt forhold til en person under 18 år strafbart for forældre og adoptivforældre (§ 210, stk. 1 og 3), stedforældre og plejeforældre og personer, som personen er betroet til opdragelse og undervisning (§ 223, stk. 1, og § 225), hvor strafmaksimum er 6 års fængsel henholdsvis 4 års fængsel. Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 5, nr. i, for så vidt angår børn over den seksuelle lavalder på 15 år.

Endvidere er det strafbart at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (§ 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, og § 225), ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering (§§ 218 og 225), ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed (§§ 220 og 225) eller ved groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed (§ 223, stk. 2, og § 225), hvor strafmaksimum er henholdsvis 8 års fængsel (12 års fængsel under særligt skærpende omstændigheder), 4 års fængsel, 4 års fængsel (hvis forholdet er begået over for en person under 18 år) og 4 års fængsel. Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 5, nr. ii, for så vidt angår børn over den seksuelle lavalder på 15 år.

Endelig er det strafbart at tiltvinge sig samleje eller andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold eller at skaffe sig samleje ved anden ulovlig tvang (§ 216, stk. 1, nr. 1, og nr. 2, 1. led, og § 225), hvor strafmaksimum er 8 års fængsel (12 års fængsel under særligt skærpende omstændigheder). Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 5, nr. iii, og stk. 6 for så vidt angår børn over den seksuelle lavalder på 15 år. Med hensyn til stk. 6 bemærkes, at de handlinger, der er nævnt i stk. 6, udgør medvirken, jf. straffelovens § 23, til overtrædelse af de nævnte bestemmelser i straffeloven.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 3.

### *2.3. Kriminalisering af seksuel udnyttelse*

*Artikel 4* forpligter medlemsstaterne til at sikre, at nærmere angivne handlinger, når de begås forsætligt, er strafbare med nærmere angivne mindste maksimumsstrafferammer.

*Stk. 2* angår at få et barn til eller rekruttere et barn til at deltage i pornografisk optræden eller at drage fordel af eller på anden måde udnytte et barn til sådanne formål. Strafmaksimum skal være mindst 5 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 2 års fængsel.

*Stk. 3* angår at presse eller tvinge et barn til deltagelse i pornografisk optræden eller at true et barn med dette formål. Strafmaksimum skal være mindst 8 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 5 års fængsel.

Pornografisk optræden er i artikel 2, litra e, defineret som direkte udstilling rettet mod et publikum, herunder ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi, af et barn, der er involveret i virkelig eller simuleret eksplicit seksuel adfærd, eller et barns kønsorganer primært med seksuelt formål.

I dansk ret vil medvirken til, at en person under 18 år deltager i en pornografisk forestilling, i praksis normalt være omfattet af straffelovens § 262 a, stk. 2, om menneskehandel, hvis det sker med henblik på udnyttelse. Strafmaksimum er i så fald 10 års fængsel. Er der ikke tale om menneskehandel, er medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden omfattet af § 227, stk. 1, hvor strafmaksimum er 6 års fængsel. Er der tale om, at barnet har seksuelt forhold til en anden, vil medvirken hertil endvidere være omfattet af de ovenfor under pkt. 2.2 beskrevne regler om seksuelt forhold til et barn under 15 år, hvor strafmaksimum som nævnt er 8 års eller 12 års fængsel. Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 2 og 3. Det bemærkes herved, at direktivets krav til mindste maksimumsstraffe må forstås på den måde, at det er tilstrækkeligt, at den mindste maksimumsstraf finder anvendelse på de alvorligste af de pågældende lovovertrædelser (jf. præambelbetragtning nr. 13), og at

medlemsstaterne i den forbindelse kan kombinere forskellige strafbestemmelser (jf. præambelbe-  
tragtning nr. 14).

*Stk. 4* angår bevidst overværelse af pornografisk optræden, hvori der deltager et barn. Strafmaksi-  
mum skal være mindst 2 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og  
ellers mindst 1 års fængsel.

Efter artikel 8, stk. 2, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 4, stk. 4, skal finde an-  
vendelse på en pornografisk optræden, der finder sted som led i forhold mellem samtykkende, hvor  
barnet har nået den seksuelle lavalder, eller mellem samtykkende ligestillede, når der ikke er stor  
forskel på deres alder og psykologiske og fysiske udvikling eller modenhed, for så vidt handlinger-  
ne ikke involverer misbrug eller udnyttelse, og der ikke gives penge eller anden form for aflønning  
eller erkendtlighed som modydelse for den pornografiske optræden.

I dansk ret er det strafbart som tilskuer at overvære en forestilling med pornografisk optræden, i  
hvilken der deltager en person under 18 år, jf. straffelovens § 227, stk. 2, hvor strafmaksimum er 2  
års fængsel.

*Stk. 5* angår at få et barn til eller rekruttere et barn til at deltage i børneprostitution eller at drage  
fordel af eller på anden måde udnytte et barn til sådanne formål. Strafmaksimum skal være mindst 8  
års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 5 års fængsel.

*Stk. 6* angår at presse eller tvinge et barn til børneprostitution eller at true et barn med dette formål.  
Strafmaksimum skal være mindst 10 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lav-  
alder, og ellers mindst 5 års fængsel.

Børneprostitution er i artikel 2, litra d, defineret som brug af et barn til kønslig omgængelse, hvor  
der gives penge eller anden form for aflønning eller erkendtlighed som modydelse for barnets delta-  
gelse i kønslig omgængelse eller gives løfte herom, uanset om betalingen, løftet eller erkendtlighe-  
den gives til barnet eller en tredjepart.

I dansk ret vil medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje eller andet seksuelt forhold til en kunde, i praksis normalt være omfattet af straffelovens § 262 a, stk. 2, om menneskehandel, hvis det sker med henblik på udnyttelse. Strafmaksimum er i så fald 10 års fængsel. Er der ikke tale om menneskehandel, er medvirken til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje eller andet seksuelt forhold til en kunde, omfattet af § 224, stk. 1, og § 225, hvor strafmaksimum er 6 års fængsel. Er der tale om et barn under den seksuelle lavalder på 15 år, gælder tillige § 216, stk. 2, og § 222 og § 225, hvor strafmaksimum som nævnt er 12 års fængsel, hvis barnet er under 12 år eller der er anvendt tvang eller trusler, og ellers 8 års fængsel. Med disse bestemmelser opfyldes kravet om kriminalisering og mindste maksimumsstraf i stk. 5 og 6.

*Stk. 7* angår at have kønslig omgængelse med et barn, hvor der er tale om børneprostitution. Strafmaksimum skal være mindst 5 års fængsel, hvis barnet endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, og ellers mindst 2 års fængsel.

I dansk ret er det strafbart som kunde mod betaling eller løfte om betaling at have samleje eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, jf. straffelovens § 224, stk. 2, og § 225, hvor strafmaksimum er 2 års fængsel. Er der tale om et barn under den seksuelle lavalder på 15 år, gælder tillige § 216, stk. 2, og § 222 og § 225, hvor strafmaksimum som nævnt ovenfor er 12 års fængsel, hvis barnet er under 12 år eller der er anvendt tvang eller trusler, og ellers 8 års fængsel.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 4.

#### *2.4. Kriminalisering med hensyn til børnepornografi*

*Artikel 5* forpligter medlemsstaterne til at sikre, at nærmere angivne handlinger, når de begås uretmæssigt og forsætligt, er strafbare med nærmere angivne mindste maksimumsstrafferammer.

*Stk. 2* angår anskaffelse eller besiddelse af børnepornografi, og *stk. 3* angår bevidst erhvervelse af adgang til børnepornografi ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi. Strafmaksimum skal være mindst 1 års fængsel.



*Stk. 4* angår distribution, udbredelse eller transmission af børnepornografi, og *stk. 5* angår udbydelse, levering eller tilrådighedsstillelse af børnepornografi. Strafmaksimum skal være mindst 2 års fængsel.

*Stk. 6* angår fremstilling af børnepornografi. Strafmaksimum skal være mindst 3 års fængsel.

Børnepornografi er i artikel 2, litra c, defineret som:

- i) enhver form for materiale, der afbilleder et barn, der er involveret i virkelig eller simuleret eksplicit seksuel adfærd
- ii) enhver afbildning af et barns kønsorganer primært med seksuelt formål
- iii) enhver form for materiale, der afbilleder en person, der ser ud som et barn, der er involveret i virkelig eller simuleret eksplicit seksuel adfærd, eller enhver form for afbildning af kønsorganerne på en person, der ser ud som et barn, primært med seksuelt formål, eller
- iv) realistiske billeder af et barn, der er involveret i eksplicit seksuel adfærd, eller realistiske billeder af et barns kønsorganer, primært med seksuelt formål.

Nr. i og ii angår pornografiske afbildninger af personer, der på tidspunktet for afbildningen faktisk var under 18 år.

Nr. iii angår pornografiske afbildninger af personer, der fremstår som værende under 18 år. Efter artikel 5, stk. 7, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 5 skal finde anvendelse med hensyn til nr. iii, når en person, der ser ud som et barn, faktisk var 18 år eller derover på det tidspunkt, hvor vedkommende blev afbildet.

Nr. iv angår pornografiske virkelighedsnære afbildninger af ikke-eksisterende personer, der fremstår som værende under 18 år. Efter artikel 5, stk. 8, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 5, stk. 2 og 6 (om fremstilling, anskaffelse og besiddelse), skal finde anvendelse med hensyn til nr. iv, når materialet er fremstillet og besiddes af fremstilleren udelukkende til dennes eget private brug, for så vidt der ved fremstillingen ikke er anvendt pornografisk materiale som omhandlet i nr. i-iii, og for så vidt handlingen ikke indebærer nogen risiko for udbredelse af materialet.

Efter artikel 8, stk. 3, er det op til medlemsstaterne at bestemme, om artikel 5, stk. 2 og 6 (om fremstilling, anskaffelse og besiddelse), skal finde anvendelse med hensyn til børn over den seksuelle lavalder, når materialet er fremstillet og besiddes med disse børns samtykke og udelukkende til de involverede personers private brug, for så vidt handlingerne ikke involverer misbrug.

I dansk ret er udbredelse af pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år omfattet af straffelovens § 235, stk. 1, hvor strafmaksimum for de groveste forhold, hvor der foreligger særligt skærpende omstændigheder, er 6 års fængsel.

Endvidere er besiddelse eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information at gøre sig bekendt med sådant materiale omfattet af straffelovens § 235, stk. 2, hvor strafmaksimum er 1 års fængsel. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter dog efter stk. 3 ikke besiddelse af fotografier, film eller lignende af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Straffelovens § 235 omfatter det materiale, der er nævnt i direktivets artikel 2, litra c, nr. i, ii og iv, samt det materiale, der er nævnt i direktivets artikel 2, litra c, nr. iii, medmindre det godtgøres, at den afbildede person faktisk var 18 år på tidspunktet for afbildningen.

I dansk ret er fremstilling af pornografisk materiale som nævnt i nr. i og ii vedrørende børn under den seksuelle lavalder omfattet af strafbestemmelserne om samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år (§ 216, stk. 2, § 222, og § 225), hvor strafmaksimum som nævnt er 12 års fængsel, hvis barnet er under 12 år eller der er anvendt tvang eller trusler, og ellers 8 års fængsel, eller af strafbestemmelsen om blufærdighedskrænkelser (§ 232), hvor strafmaksimum er 4 års fængsel, hvis forholdet er begået over for en person under 15 år. Fremstilling af sådant pornografisk materiale med forsæt til at udbrede materialet er endvidere omfattet af straffelovens § 226, hvor strafmaksimum er 6 års fængsel.

Fremstilling af pornografisk materiale som nævnt i nr. i og ii vedrørende børn over den seksuelle lavalder er ligeledes omfattet af straffelovens § 226, hvis det sker med forsæt til at udbrede materialet. Hvis fremstillingen ikke sker med forsæt til udbredelse, men uden samtykke, vil der være tale

om blufærdighedskrænkelser, hvor strafmaksimum er 2 års fængsel, når forholdet er begået over for en person over 15 år.

Fremstilling af pornografisk materiale som nævnt i nr. iii og iv vil i givet fald kunne straffes efter reglerne om besiddelse af sådant materiale. Hvis fremstilling sker med forsæt til at udbrede materialet, vil der endvidere kunne straffes for forsøg på udbredelse.

De handlinger, der efter artikel 5, jf. artikel 8, skal være kriminaliseret, er således kriminaliseret i dansk ret. Danmark har i den forbindelse benyttet sig af muligheden for ikke at kriminalisere besiddelse, udbredelse og fremstilling af pornografiske afbildninger af personer, som godtgøres faktisk at have været over 18 år på afbildningstidspunktet, jf. artikel 5, stk. 7. Danmark har endvidere benyttet sig af muligheden for ikke at kriminalisere besiddelse og fremstilling af pornografiske afbildninger af personer over den seksuelle lavalder med deres samtykke udelukkende til de involveredes private brug, jf. artikel 8, stk. 3.

Direktivets krav til mindste maksimumsstraf er også opfyldt. For så vidt angår fremstilling af børnepornografisk materiale bemærkes herved, at direktivets krav til mindste maksimumsstraffe må forstås på den måde, at det er tilstrækkeligt, at den mindste maksimumsstraf finder anvendelse på de alvorligste af de pågældende lovovertrædelser (jf. præambelbetragtning nr. 13).

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 5 sammenholdt med artikel 8.

### *2.5. Kriminalisering af hvervning af børn til seksuelle formål*

Efter *artikel 6, stk. 1*, skal forslag, der fremsættes af en voksen ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi om at møde et barn, der endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, med henblik på at begå lovovertrædelserne i artikel 3, stk. 4 (deltagelse i seksuelle aktiviteter med et barn under den seksuelle lavalder), og artikel 5, stk. 6 (fremstilling af børnepornografi), straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst 1 år, hvis dette forslag er blevet fulgt op med faktiske handlinger, der fører til et sådant møde.

I dansk ret kan sådanne handlinger straffes som forsøg på samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år eller som forsøg på blufærdighedskrænkelser eller på optagelse af pornografiske fotografier, film eller lignende med forsæt til udbredelse, hvor strafmaksimum er 12 års fængsel, 8 års fængsel, 4 års fængsel eller 6 års fængsel.

Efter *stk. 2* skal forsøg på ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi at begå lovovertrædelserne i artikel 5, stk. 2 og 3 (besiddelse af børnepornografi og erhvervelse af adgang til børnepornografi ved hjælp af informations- eller kommunikationsteknologi), hvor en voksen hverver et barn, der endnu ikke har nået den seksuelle lavalder, til børnepornografi, der fremstiller barnet, være strafbart.

I dansk ret er forsøg på besiddelse eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information at gøre sig bekendt med børnepornografisk materiale kriminaliseret, jf. straffelovens § 235, stk. 2, jf. § 21.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 6.

#### *2.6. Medvirken og forsøg*

Efter *artikel 7, stk. 1*, skal medvirken til at begå lovovertrædelserne i artikel 3-6 være strafbar, og efter *stk. 2* skal forsøg på at begå lovovertrædelserne i artikel 3, stk. 4, 5 og 6, artikel 4, stk. 2, 3, 5, 6 og 7, og artikel 5, stk. 4, 5 og 6, være strafbar.

I dansk ret er medvirken til og forsøg på at begå de lovovertrædelser, der er nævnt ovenfor under gennemgangen af artikel 3-6, i alle tilfælde kriminaliseret, jf. straffelovens §§ 23 og 21.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 7.

#### *2.7. Skærpende omstændigheder*

Efter *artikel 9* skal medlemsstaterne sikre, at en række nærmere angivne omstændigheder i overensstemmelse med de relevante nationale retsfor skrifter kan betragtes som skærpende omstændigheder

i forbindelse med de relevante lovovertrædelser, der er omhandlet i artikel 3-7, for så vidt de pågældende omstændigheder ikke allerede udgør en del af gerningsindholdet. Bestemmelsen opregner følgende omstændigheder:

- a) lovovertrædelsen er begået mod et særligt værgeløst barn, såsom børn med psykisk eller fysisk handicap, i en afhængighedssituation eller i en tilstand af fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse
- b) lovovertrædelsen er begået af et af barnets familiemedlemmer, af en person, der bor sammen med barnet, eller af en person, der har misbrugt sin anerkendte position med hensyn til tillid eller myndighed
- c) lovovertrædelsen er begået af flere personer, der handlede i fællesskab
- d) lovovertrædelsen er begået inden for rammerne af en kriminel organisation som defineret i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet
- e) gerningsmanden har tidligere været dømt for lovovertrædelser af samme art
- f) gerningsmanden har forsætligt eller på uforsvarlig vis bragt barnet i livsfare, eller
- g) lovovertrædelsen er begået med brug af grov vold, eller barnet blev forvoldt alvorlig skade ved lovovertrædelsen.

Straffelovens § 81 indeholder en ikke-udtømmende opregning af forhold, der i almindelighed ved straffens fastsættelse skal indgå som skærpende omstændigheder. Her nævnes bl.a., at gerningsmanden tidligere er straffet, at gerningen er udført af flere i forening, at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet, at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt, og at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling, jf. nr. 1, 2, 5, 8 og 11.

Herudover indeholder flere af bestemmelserne om seksualforbrydelser særlige bestemmelser om skærpende omstændigheder. Ved voldtægt er det således en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel, jf. straffelovens § 216, stk. 4. Ved samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år er det en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet eller andet seksuelle forhold ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, jf. § 222, stk. 1, 2. pkt. Ved udbredelse af børnepornografi er det bl.a. en særligt skærpende omstæn-

dighed, at der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter, jf. § 235, stk. 1, 2. pkt.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 9.

#### *2.8. Udelukkelse fra at udøve visse hverv*

Efter *artikel 10, stk. 1*, skal medlemsstaterne for at undgå risikoen for, at lovovertrædelsen gentages, sikre, at en fysisk person, som er blevet dømt for de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, midlertidigt eller varigt kan udelukkes fra at udøve i det mindste professionelle aktiviteter, der indebærer direkte og regelmæssig kontakt med børn.

Efter straffelovens § 79 kan en person ved dom for strafbart forhold frakendes retten til at udøve en nærmere angiven virksomhed, hvis det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Bestemmelsen giver bl.a. mulighed for i givet fald at frakende retten til at erhvervs-mæssigt at beskæftige sig med børn.

Efter *artikel 10, stk. 2*, skal medlemsstaterne sikre, at arbejdsgivere, når de rekrutterer en person til professionelle aktiviteter eller organiserede frivillige aktiviteter, der indebærer direkte og regelmæssig kontakt med børn, har ret til at anmode om oplysninger i overensstemmelse med national ret på enhver relevant måde, såsom adgang efter anmodning eller via den berørte person, om eksistensen af straffedomme for en af lovovertrædelserne i artikel 3-7, som er opført i strafferegisteret, eller eksistensen af enhver udelukkelse fra at udøve aktiviteter, der indebærer direkte og regelmæssig kontakt med børn, som følge af en sådan straffedom.

Efter § 36 i bekendtgørelsen om Det Centrale Kriminalregister kan Rigspolitiet efter begæring til brug for ansættelse eller beskæftigelse af personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med børn under 15 år, videregive oplysninger om strafferetlige afgørelser, som omfatter overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, og § 222, herunder jf. § 225, og § 235 eller overtrædelse af §§ 210, 223 og 232, hvis forholdet er begået mod et barn under 15 år. Videregivelse kan kun ske med samtykke fra den, oplysningerne angår. En sådan såkaldt børneattest omfatter op-

lysninger om seksualforbrydelser begået over for et barn under 15 år samt om udbredelse og besiddelse af børnepornografi.

For så vidt angår seksualforbrydelser begået over for et barn over den seksuelle lavalder på 15 år vil en arbejdsgiver kunne anmode en person om at forevise en straffeattest indhentet af den pågældende efter § 11 i bekendtgørelsen om Det Centrale Kriminalregister.

Efter *artikel 10, stk. 3*, skal medlemsstaterne med henblik på anvendelse af bestemmelsens stk. 1 og 2 sikre, at oplysninger om eksistensen af straffedomme for en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser eller af enhver udelukkelse fra at udøve aktiviteter, der indebærer direkte og regelmæssig kontakt med børn, som følge af en sådan straffedom, videregives i overensstemmelse med procedurerne i Rådets rammeafgørelse 2009/315/RIA af 26. februar 2009 om tilrettelæggelsen og indholdet af udvekslinger af oplysninger fra strafferegistre mellem medlemsstaterne, når anmodningen fremsættes med den berørte persons samtykke, jf. artikel 6 i rammeafgørelsen.

I henhold til rammeafgørelsens artikel 6, stk. 2, jf. artikel 7, stk. 2, skal besvarelsen af en anmodning om oplysninger til brug for andre formål end straffesager – f.eks. til brug for udstedelse af en straffeattest – ske i overensstemmelse med national ret. Direktivet tilsigter ingen ændring heraf, idet det fremgår af artikel 10, stk. 3, at medlemslandene alene forpligtes til at træffe de nødvendige foranstaltninger til udveksling af oplysninger i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 6. En tilslutning til direktivet vil således ikke kræve ændringer i national ret på dette punkt.

Da der ikke i dag er en sikker hjemmel i bekendtgørelsen om Det Centrale Kriminalregister til at udveksle oplysninger med centrale myndigheder i andre lande til brug for andre formål end straffesager, sker der i dag ikke på nuværende tidspunkt udveksling til brug for vurdering af ansættelsesforhold. Såfremt der fremover skal ske en sådan udveksling af oplysninger, vil dette kræve en mindre ændring af bekendtgørelsen. Ændringen vil kunne ske inden for rammerne af persondataloven. Der er dermed ikke behov for en lovændring.

## *2.9. Beslaglæggelse og konfiskation*

Efter *artikel 11* skal medlemsstaterne sikre, at deres kompetente myndigheder har ret til at beslaglægge og konfiskere redskaber og udbytte fra de i artikel 3, 4 og 5 omhandlede lovovertrædelser.

Efter straffelovens § 75, stk. 1, kan udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb helt eller delvis konfiskeres. Efter straffelovens § 75, stk. 2, nr. 1, kan der ske konfiskation af genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling, såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler derfor.

Efter retsplejelovens kapitel 74 kan der under nærmere angivne betingelser ske beslaglæggelse bl.a. til sikring af krav på konfiskation.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 11.

#### *2.10. Juridiske personers ansvar*

Efter *artikel 12, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at juridiske personer kan drages til ansvar for de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, som for at skaffe dem vinding begås af en person, der handler enten individuelt eller som medlem af et organ under den juridiske person, og som har en ledende stilling inden for den juridiske person, baseret på beføjelse til at repræsentere den juridiske person, træffe beslutninger på den juridiske persons vegne eller udøve intern kontrol.

Medlemsstaterne skal efter *stk. 2* også sikre, at den juridiske person kan drages til ansvar, hvis manglende tilsyn eller kontrol fra en af de i stk. 1 omhandlede personers side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser for at skaffe den juridiske person vinding.

Det fremgår af *stk. 3*, at juridiske personers ansvar i henhold til stk. 1 og 2 ikke udelukker strafferetlig forfølgning af fysiske personer, der begår, anstifter eller medvirker til de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser.



Efter straffelovens § 306 kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5 for overtrædelse af straffeloven. Efter straffelovens § 27 forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan.

Adgangen til at pålægge juridiske personer strafansvar indebærer ikke en begrænsning i mulighederne for at pålægge enkeltpersoner strafansvar i anledning af de samme overtrædelser. Dette spørgsmål afgøres i overensstemmelse med de almindelige principper for ansvarsplacering. Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/1999, hvor der er fastsat nærmere retningslinjer for anklagemyndighedens valg af ansvarssubjekt i tilfælde, hvor anklagemyndigheden finder at kunne gennemføre en straffesag mod en juridisk person og en eller flere enkeltpersoner i anledning af samme forhold.

Efter *artikel 13, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at der over for juridiske personer, der kendes ansvarlige i henhold til artikel 12, stk. 1, kan iværksættes sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsens grovhed og har en afskrækkende virkning, og som skal omfatte strafferetlige bøder og andre sanktioner, som for eksempel udelukkelse fra offentlige ydelser eller tilskud, midlertidigt eller varigt forbud mod at udøve kommerciel virksomhed, anbringelse under retsligt tilsyn, tvangsopløsning eller midlertidig eller permanent lukning af forretningssteder, der er blevet brugt til at begå lovovertrædelsen. Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at der over for juridiske personer, der kendes ansvarlige i henhold til artikel 12, stk. 2, kan iværksættes sanktioner eller foranstaltninger, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsens grovhed og har en afskrækkende virkning.

Efter dansk ret kan en juridisk person straffes med bøde, jf. straffelovens § 25. Endvidere kan konfiskation, jf. § 75, og rettighedsfrakendelse, jf. § 79, anvendes i forhold til juridiske personer.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 12 og 13.

### *2.11. Undladelse af retsforfølgelse af ofre*

Efter *artikel 14* skal medlemsstaterne i overensstemmelse med de grundlæggende principper i deres retssystemer sikre, at deres kompetente nationale myndigheder har ret til at undlade at retsforfølge eller straffe børn, som er ofre for seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse for deres indblanding i kriminelle aktiviteter, som de er blevet tvunget til at begå som en direkte følge af, at de har været udsat for en af de i artikel 4, stk. 2, 3, 5 og 6 (deltagelse i pornografisk optræden eller prostitution) og artikel 5, stk. 6 (fremstilling af børnepornografi), nævnte handlinger.

Det fremgår i den forbindelse af præambelbetragtning nr. 24, at det i medlemsstater, hvor prostitution eller optræden i pornografi er strafbar i henhold til national strafferet, bør være muligt at undlade at retsforfølge eller pålægge straffe i henhold til denne lovgivning i tilfælde, hvor det pågældende barn har foretaget disse handlinger som resultat af seksuel udnyttelse, eller hvor barnet blev tvunget til at deltage i børnepornografi.

I dansk ret er det ikke særskilt kriminaliseret at deltage i pornografisk optræden eller prostitution. Fremstilling af børnepornografi med én selv er heller ikke kriminaliseret.

Det vurderes på denne baggrund, at artikel 14 dermed ikke er relevant for dansk ret.

Det bemærkes herved, at bestemmelsen ikke kan antages at angå tilfælde, hvor eksempelvis en 17-årig som led i de nævnte aktiviteter f.eks. har samleje med et barn under 15 år og dermed udfører en handling, der under alle omstændigheder er strafbar, idet strafbarheden ikke afhænger af, at der er tale om deltagelse i pornografisk optræden eller prostitution eller fremstilling af børnepornografi.

## *2.12. Efterforskning og forældelse*

Efter *artikel 15, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at efterforskning af lovovertrædelserne i artikel 3-7 og retsforfølgning herfor ikke er afhængigt af ofrets eller dettes repræsentants anmeldelse eller anklage, og at retsforfølgningen kan fortsætte, selv om den pågældende person trækker sin forklaring tilbage.

I dansk ret er de lovovertrædelser, der er nævnt ovenfor under gennemgangen af artikel 3-7, i alle tilfælde undergivet offentlig påtale.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for, at der kan ske retsforfølgning for de i artikel 3 (seksuelle aktiviteter), artikel 4, stk. 2, 3, 5, 6 og 7 (pornografisk optræden og børneprostitution bortset fra overværelse af pornografisk optræden), omhandlede lovovertrædelser og for de i artikel 5, stk. 6 (fremstilling af børnepornografi), omhandlede alvorlige lovovertrædelser, når der er anvendt børnepornografi som omhandlet i artikel 2, litra c, nr. i og ii, i en tilstrækkelig lang periode efter, at ofret har nået myndighedsalderen, i et omfang svarende til den pågældende lovovertrædelses grovhed.

I dansk ret er de pågældende lovovertrædelser omfattet af den særlige regel i straffelovens § 94, stk. 4, hvorefter forældelsesfristen tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

Fremstilling af børnepornografi med et barn over 15 år uden forsæt til udbredelse er dog ikke omfattet af § 94, stk. 4. Sker fremstillingen med samtykke, falder det uden for kriminaliseringen. Sker fremstillingen uden samtykke, vil der være tale om blufærdighedskrænkelser, og forældelsesfristen vil efter § 93 være 5 år og vil dermed tidligst kunne udløbe, når barnet fylder 20 år.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne sikre, at personer, enheder eller tjenester, som er ansvarlige for efterforskning eller retsforfølgning af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, har effektive efterforskningsværktøjer af den art, der anvendes i forbindelse med organiseret kriminalitet eller andre alvorlige forbrydelser, til deres rådighed.

Efter retsplejeloven kan der som led i efterforskningen af lovovertrædelser under en række nærmere betingelser anvendes forskellige straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse og edition.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sætte efterforskningsenheder eller -tjenester i stand til at forsøge at identificere ofre for de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser navnlig ved at analysere børnepornografisk materiale såsom fotografier og lydopta-

gelsler, der transmitteres eller stilles til rådighed ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi.

Arbejdet med at identificere ofre for seksuelt misbrug af børn varetages allerede i dag af Rigspolitiet, Nationalt Cyber Crime Center (NC3), som igennem de senere år har identificeret et relativt stort antal såvel danske som udenlandske ofre i sager om seksuelt misbrug af børn, herunder også i sager hvor aktuelt misbrug herved er blevet standset. NC3 deltager således aktivt i regi af bl.a. Europol og Interpol om identificering af ofre.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 15.

#### *2.13. Anmeldelse ved mistanke om seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse*

Efter *artikel 16, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at den tavshedspligt, der i henhold til national ret påhviler visse personer, hvis primære opgave er at arbejde med børn, ikke er til hinder for, at disse personer kan anmelde situationer til myndigheder med ansvar for børns beskyttelse, hvis de har rimelig grund til at formode, at et barn udsættes for de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at anspore enhver person, som i god tro har kendskab til eller mistanke om, at en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser har fundet sted, til at anmelde dette til de kompetente myndigheder.

Det vurderes, at artikel 16 på det sociale område er opfyldt af de gældende regler i lov om social service §§ 152-154 om underretningspligt for kommuner og borgere, herunder den skærpede underretningspligt for personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentlig hverv.

#### *2.14. Straffemyndighed (jurisdiktion)*

*Artikel 17* indeholder bestemmelser om straffemyndighed (jurisdiktion).

Efter *stk. 1* skal medlemsstaterne fastslå jurisdiktionskompetencen med hensyn til de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, når lovovertrædelsen helt eller delvis er begået på den pågældende medlemsstats område, eller gerningsmanden er statsborger i den pågældende medlemsstat.

Efter straffelovens § 6, nr. 1, hører under dansk straffemyndighed bl.a. handlinger, som foretages i den danske stat, og efter straffelovens § 7, stk. 1 og 2, hører handlinger, som foretages uden for den danske stat af bl.a. personer med dansk indfødsret, under dansk straffemyndighed. I de tilfælde, der er omfattet af § 7, stk. 1, er det som udgangspunkt en betingelse, at handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet, jf. herom nærmere nedenfor under gennemgangen af artikel 17, stk. 4.

Efter *stk. 2* skal hver medlemsstat underrette Kommissionen, når den beslutter at fastslå yderligere jurisdiktionskompetence for så vidt angår en af de i artikel 3-7<sup>1</sup> omhandlede lovovertrædelser, der er begået uden for den pågældende medlemsstats område, f.eks. når:

- a) lovovertrædelsen er begået mod en af dens statsborgere eller mod en person, der har sædvanligt opholdssted på den pågældende medlemsstats område, eller
- b) lovovertrædelsen er begået for at skaffe en juridisk person, som har hjemsted i den pågældende medlemsstats område, vinding, eller
- c) gerningsmanden har sædvanligt opholdssted i den pågældende medlemsstat.

Danmark vil, hvis direktivet tilvælges, skulle underrette Kommissionen om reglerne om dansk straffemyndighed over handlinger, som foretages på dansk fartøj, jf. straffelovens § 6, nr. 2 og 3, af en person, der er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, jf. § 7, stk. 1 og 2, af en person, der har indfødsret i eller er bosat i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet, jf. § 7, stk. 3, eller mod en person, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, jf. § 7 a. Danmark bør endvidere underrette Kommissionen om, at reglerne om strafmyndighed over handlinger foretaget af danske statsborgere også anvendes på handlinger foretaget af danske juridiske personer.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne sikre, at deres jurisdiktionskompetence omfatter situationer, hvor en lovovertrædelse omhandlet i artikel 5 og 6 og, i det omfang det er relevant, artikel 3 og 7, er be-

---

<sup>1</sup> I den danske direktivtekst står ”artikel 3 og 7”. I de fleste andre sprogversioner står ”artikel 3-7”, hvilket må antages at være det rigtige.

gået ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi, hvortil der er opnået adgang fra den pågældende medlemsstats område, uanset om informations- eller kommunikationsteknologien befinder sig på den pågældende medlemsstats område.

Efter straffelovens § 9, stk. 1, anses handlinger for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse.

Efter *stk. 4* skal hver medlemsstat med hensyn til retsforfølgning for lovovertrædelserne i artikel 3, stk. 4, 5 og 6 (seksuelle aktiviteter), artikel 4, stk. 2, 3, 5, 6 og 7 (pornografisk optræden og børneprostitution bortset fra overværelse af pornografisk optræden), og artikel 5, stk. 6 (fremstilling af børnepornografi), når de er begået uden for den pågældende medlemsstats område af en af dennes statsborgere, sikre, at det ikke er en betingelse for at fastslå statens jurisdiktionskompetence, at gerningerne er strafbare på gerningsstedet.

Efter straffelovens § 7, stk. 1, er det som udgangspunkt en betingelse for dansk straffemyndighed over handlinger begået inden for et fremmed myndighedsområde af en person, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, at handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet. Dette gælder dog bl.a. ikke, hvis handlingen omfatter seksuel udnyttelse af børn eller menneskehandel. Som seksuel udnyttelse af børn anses i denne sammenhæng overtrædelse af straffelovens §§ 216, stk. 2, 222, 224, stk. 2, og 226, herunder jf. §§ 225 og 228, og § 235.

Endvidere følger det af straffelovens § 8, nr. 5, at handlinger, som foretages uden for den danske stat, hører under dansk straffemyndighed, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed.

Danmark har tiltrådt Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, der i artikel 25, stk. 4, forpligter de kontraherende stater til at fastsætte straffemyndighed for nærmere angivne handlinger begået af deres statsborgere uden for deres territorium, uden at det er et krav, at handlingen er strafbar på gerningsstedet. De pågældende handlinger, hvor

der ikke må stilles krav om dobbelt strafbarhed, svarer til de handlinger, som opregnes i direktivets artikel 17, stk. 4.

Danmark har på denne baggrund efter gældende ret straffemyndighed, i det omfang direktivets artikel 17, stk. 4, kræver det.

Det bemærkes, at hvis direktivets krav til dansk straffemyndighed ikke allerede var opfyldt, ville et dansk tilvalg af direktivet under alle omstændigheder automatisk indebære, at Danmark fik straffemyndighed, i det omfang direktivet kræver det, idet straffelovens § 8, nr. 5, bl.a. omfatter EU-retlige forpligtelser.

Efter *stk. 5* skal hver medlemsstat med hensyn til retsforfølgning for lovovertrædelserne i artikel 3-7, når de er begået uden for den pågældende medlemsstats område af en af dennes statsborgere, sikre, at det ikke er en betingelse for at fastslå statens jurisdiktionskompetence, at der kun kan ske retsforfølgning på grundlag af en anmeldelse indgivet af ofret på gerningsstedet eller en angivelse fra den stat, hvor lovovertrædelserne blev begået.

De danske regler om straffemyndighed stiller ingen sådanne krav.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 17.

## *2.15. Bistand og støtte til og beskyttelse af ofre*

*2.15.1.* Efter *artikel 18* skal børneofre for lovovertrædelserne i artikel 3-7 ydes bistand, støtte og beskyttelse i henhold til artikel 19 og 20 under hensyntagen til barnets tarv. Medlemsstaterne skal sikre, at et barn ydes bistand og støtte, så snart de kompetente myndigheder har en rimeligt begrundet formodning om, at barnet har været udsat for en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser. Medlemsstaterne skal sikre, at såfremt der hersker usikkerhed om alderen på den person, der er udsat for en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, og der er grund til at formode, at personen er et barn, antages personen at være et barn og får øjeblikkelig adgang til bistand, støtte og beskyttelse i overensstemmelse med artikel 19 og 20.

Det vurderes, at artikel 18 på det sociale område er opfyldt af de gældende regler i lov om social service §§ 50, 50 a, 50 b og 52. Disse regler fastslår kommunernes forpligtelse til at undersøge barnets forhold, når der vurderes at være behov for særlig støtte, herunder at dette skal ske i et børnehushus i sager, hvor der er viden eller mistanke om overgreb. Endvidere fastslår reglerne kommunernes forpligtelse til at iværksætte sociale foranstaltninger, når der er behov herfor.

Der henvises i øvrigt til gennemgangen vedrørende artikel 19 og 20 nedenfor i pkt. 2.15.2 og 2.15.3.

2.15.2. Efter *artikel 19, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at ofre ydes bistand og støtte før, under og i en passende tid efter afslutningen af en straffesag, således at de bliver i stand til at udøve de rettigheder, der er fastsat i rammeafgørelse 2001/220/RIA og i direktivet. Medlemsstaterne skal navnlig sikre beskyttelse af børn, som anmelder tilfælde af misbrug inden for familien.

Medlemsstaterne skal efter *stk. 2* sikre, at bistand og støtte til et barneoffer ikke ydes på betingelse af, at barnet indvilliger i at samarbejde under den strafferetlige efterforskning, retsforfølgning eller retssag.

Medlemsstaterne skal efter *stk. 3* sikre, at de særlige foranstaltninger, der træffes for at hjælpe og støtte børneofre med at nyde deres rettigheder i henhold til dette direktiv, iværksættes efter en konkret vurdering af de særlige forhold, der gør sig gældende for det enkelte barneoffer, og under hensyntagen til barnets ønsker, behov og problemer.

Børneofre for lovovertrædelserne i artikel 3-7 betragtes efter *stk. 4* som særligt udsatte ofre i henhold til artikel 2, stk. 2, artikel 8, stk. 4, og artikel 14, stk. 1, i rammeafgørelse 2001/220/RIA.

Det fremgår af artikel 2, stk. 2, i denne rammeafgørelse, at hver medlemsstat skal sikre, at særlig sårbare ofre kan få særbehandling, der er bedst muligt afpasset efter deres situation.

Det fremgår endvidere af artikel 8, stk. 4, i rammeafgørelsen, at hver medlemsstat skal sikre, at ofre, der har brug for beskyttelse mod følgerne af at afgive vidneforklaring i et offentligt retsmøde, efter en retskendelse kan vidne under forhold, der opfylder denne målsætning, på en hvilken som helst



hensigtsmæssig måde, som er i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats grundlæggende retsprincipper.

Endelig fremgår det af rammeafgørelsens artikel 14, stk. 1, at hver medlemsstat skal fremme, enten i offentligt regi eller i form af finansiering af offerstøtteorganisationer, initiativer, der åbner mulighed for, at personer, der inddrages i processen, eller som på anden måde kommer i kontakt med ofrene, får en hensigtsmæssig uddannelse med specielt henblik på de mest sårbare gruppers behov.

Medlemsstaterne skal efter *stk. 5*, når dette er hensigtsmæssigt og muligt, træffe foranstaltninger til at yde barneofrets familie bistand og støtte til at gøre de i direktivet fastsatte rettigheder gældende, når familien befinder sig på medlemsstatens område. Navnlig anvender medlemsstaterne, når det er hensigtsmæssigt og muligt, artikel 4 i rammeafgørelse 2001/220/RIA på barneofrets familie.

Det vurderes, at artikel 19, stk. 1-3, på det sociale område er opfyldt af de gældende regler i lov om social service § 52. Disse regler fastslår kommunerne forpligtelse til at iværksætte foranstaltninger, når der er behov herfor. Det bemærkes, at foranstaltninger iværksættes på baggrund af en konkret og individuel behovsvurdering og er ikke en rettighed knyttet op på konkrete begivenheder, f.eks. en straffesag. Foranstaltninger iværksættes således heller ikke på betingelse af barnets medvirken i en straffesag.

Det vurderes endvidere, at artikel 19, stk. 5, på det sociale område er opfyldt i forhold til adgang til social bistand af de gældende regler i lov om social service § 52 om muligheden for familiebehandling samt muligheden for krisestøtte i børnehuse efter bekendtgørelse om børnehuse § 2. Direktivet ses således ikke at kræve, at der gives generelle rettigheder, men at tildeling af støtte kan gives på baggrund af en behovsvurdering.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 741 e, stk. 1, at politiet og anklagemyndigheden i fornødent omfang vejleder den forurettede om vedkommendes retsstilling og om sagens forventede forløb samt informerer vedkommende om sagens gang. I sager om seksuelt misbrug af børn udpeger politiet en kontaktperson, som barnet og barnets forældre eller pårørende kan ringe til, hvis de har spørgsmål eller har brug for at tale om sagen. Rigsadvokaten har også udarbejdet en pjece med generel vejledning til forældre og pårørende til et barn, der har været udsat for et seksuelt overgreb.

2.15.3. Efter *artikel 20, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at de kompetente myndigheder i forbindelse med efterforskning og straffesager, i overensstemmelse med ofres stilling i det pågældende retssystem, udpeger en særlig repræsentant for barneofret i tilfælde, hvor de personer, som har forældremyndigheden, ifølge national ret er udelukket fra at repræsentere barnet som følge af interessekonflikter mellem dem og barneofret, eller hvor barnet er uledsaget eller adskilt fra familien.

Det følger af værgemålslovens § 47, at der kan beskikkes en særlig værge, hvis værgen skal indgå en retshandel med den, der er under værgemål, eller hvis værgen og personen under værgemåls interesser i et retsforhold i øvrigt er modstridende. Ifølge forarbejderne til værgemålsloven er det hensigten, at bestemmelsen i værgemålslovens § 47 også kan anvendes ved interessekonflikter om personlige spørgsmål mellem et barn og forældrene som indehavere af forældremyndigheden.

Det følger af udlændingelovens § 56 a, at en uledsaget udlænding under 18 år, der opholder sig her i landet, får udpeget en repræsentant til varetagelse af sine interesser, medmindre ganske særlige grunde taler derimod.

Endelig følger det af forældreansvarslovens § 28, at hvis indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør statsforvaltningen, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

Efter *artikel 20, stk. 2*, skal medlemsstaterne sikre, at børneofre i overensstemmelse med ofres stilling i det pågældende retssystem har øjeblikkelig adgang til juridisk rådgivning og til juridisk bistand, herunder med henblik på at kræve erstatning. Juridisk rådgivning og bistand skal være gratis, hvis ofrene ikke har tilstrækkelige økonomiske ressourcer.

Efter retsplejelovens § 741 a kan retten bl.a. i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216-223, herunder jf. § 225, eller § 262 a, beskikke en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen. Bistandsadvokaten kan give ofret råd og vejledning, mens politiet efterforsker sagen, og hvis sagen senere skal for retten. Bistandsadvokaten kan endvidere hjælpe ofret med at få erstatning ved at opgøre erstatningskrav og fremsætte det under en eventuel retssag og over for

Erstatningsnævnet. Bistandsadvokatens vederlag betales af statskassen, medmindre udgiften er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring.

Efter *artikel 20, stk. 3*, skal medlemsstaterne med forbehold af retten til forsvar sikre, at i efterforskningen vedrørende en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser:

- a) finder forhør af barneofret sted uden ugrundet ophold, efter at forholdene er blevet anmeldt til de kompetente myndigheder
- b) finder forhør af barneofret om nødvendigt sted i lokaler, der er indrettet eller tilpasset til dette formål
- c) foretages forhør af barneofret af eller gennem personer, der er uddannet til dette formål
- d) foretages alle forhør af barneofret, hvis det er muligt og hensigtsmæssigt, af den samme person
- e) begrænses antallet af forhør mest muligt, og forhør foretages kun, hvis det er strengt nødvendigt for den pågældende efterforskning og straffesag
- f) kan barneofret ledsages af sin juridiske repræsentant eller eventuelt af en voksen efter eget valg, medmindre der er truffet en begrundet beslutning om, at den pågældende person ikke kan ledsage barnet.

Efter *artikel 20, stk. 4*, skal medlemsstaterne sikre, at alle forhør af barneofret eller om nødvendigt af et barnevidne i forbindelse med efterforskningen af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser kan optages med audiovisuelt udstyr, og at disse audiovisuelle optagelser af forhøret kan benyttes som bevismateriale i straffesagen i overensstemmelse med deres nationale bestemmelser.

Det er hovedreglen i dansk straffeprocess, at bevisførelsen skal ske umiddelbart for den dømmende ret, og at den finder sted under hovedforhandlingen (bevisumiddelbarhedsprincippet).

Efter retsplejelovens § 872 kan politiets afhøring af et barn benyttes som bevis under hovedforhandlingen, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring). Ifølge forarbejderne til denne bestemmelse er udgangspunktet, at videoafhøring kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen, hvis der er tale om afhøring af et barn på 12 år eller derunder (jf. pkt. 3.4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 117 af 10. december 2002 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven). Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at videoafhøring af ældre børn kan anvendes som bevis.

Videoafhøring af barnet bør søges gennemført hurtigst muligt, og hvis det er praktisk muligt inden en uge fra anmeldelsen, jf. pkt. 3 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007 (rettet september 2012) om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

Videoafhøring foregår i særligt indrettede videoafhøringslokaler, normalt i et børnehus. Afhøringen kan overværes fra et andet lokale (monitorrummet).

Videoafhøring af børn i sager om seksualforbrydelser skal foretages af særligt uddannede polititjenestemænd, jf. pkt. 5 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007. Eventuel genafhøring foretages af samme person.

Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen (i monitorrummet), jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen, men den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet, jf. retsplejelovens § 745, stk. 2, 1. og 2. pkt. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt derefter, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 2, 3. pkt.

Ifølge forarbejderne til retsplejelovens § 745 e skal en begæring om genafhøring som udgangspunkt fremsættes inden 2 uger efter, at den mistænkte/sigtede har foretaget gennemsyn af den første afhøring af barnet. Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, må der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, lægges vægt på, om hensynet til barnet tilsiger, navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring, at der ikke bør foretages fornyet afhøring af barnet. Det må ved vurderingen endvidere indgå, hvad der er årsagen til den sene begæring om genafhøring, herunder om det skyldes den mistænkte/sigtedes egne forhold.

Barnets bistandsadvokat har adgang til at overvære afhøringen, jf. retsplejelovens § 741 c. Dette sker fra monitorrummet, jf. pkt. 8.2 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007.

Endvidere skal kommunen (socialforvaltningen) sende en repræsentant, som skal støtte barnet, jf. bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med

uden- og indenretlig afhøring. Bisidderen fra socialforvaltningen overværer normalt afhøringen fra monitorrummet, jf. pkt. 8.2 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007.

Af hensyn til barnets bedste har praksis udviklet sig således, at det normalt kun er barnet og afhøreren, der er til stede i afhøringslokalet. Barnet får derved kun direkte kontakt med afhøreren, som barnet normalt er blevet præsenteret for tidligere og kan føle sig tryk ved. Hvis der er et særligt behov for at styrke barnets tryghed, kan der imidlertid herudover være en ”tryghedsskabende person” til stede i afhøringslokalet. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens regler om videoafhøring af børn, at f.eks. en pædagog fra barnets daginstitution eller en bedsteforælder, som ikke forventes senere at skulle afgive vidneforklaring, kan medvirke som tryghedsskabende person. Det skal derimod undgås, at den person, der skal skabe tryghed for barnet, er en person, der eventuelt senere skal afgive forklaring i retten, eller en person, der tidligere har drøftet sagen med barnet, og det skal også undgås, at en forælder medvirker som tryghedsskabende person. Det vil således forekomme, at barnets forældre skal afgive forklaring som vidne under straffesagen. Endvidere vil en forælders tilstedeværelse kunne have indflydelse på barnets forklaring ved, at barnet ikke vil eller ikke kan forklare om det passerede i sine forældres påhør, eller ved at barnets forklaring ved en eventuel genafhøring vil kunne påvirkes af, at forældrene efter den første afhøring har talt med barnet om afhøringen.

Det gælder desuden generelt, at de offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Også retten skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed kræver og tillader, jf. retsplejelovens § 843 a, stk. 1.

Det gælder også generelt, at forurettedes bistandsadvokat har adgang til at overvære afhøringer af forurettede, jf. retsplejelovens § 741 c.

Med hensyn til uddannelse af politifolk henvises desuden til gennemgangen vedrørende artikel 23, stk. 3, nedenfor i pkt. 2.18.

Det bemærkes, at Strafferetsplejeudvalget er i gang med at overveje, om brugen af videoafhøring af børn bør udvides.

Efter *artikel 20, stk. 5*, skal medlemsstaterne sikre, at det i straffesager vedrørende en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser kan besluttes:

- a) at retsmødet skal finde sted for lukkede døre
- b) at barneofret kan høres i retslokalet uden at være til stede, navnlig ved hjælp af hensigtsmæssig kommunikationsteknologi.

Efter retsplejelovens § 28 a, stk. 1, er retsmøder offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Efter § 29 kan retten bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning), bl.a. når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse. I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1, herunder jf. § 225, lukkes dørene under den forurettedes forklaring, når den pågældende anmoder om det, jf. retsplejelovens § 29 a. Det samme gælder under afspilning eller anden forevisning af lyd- eller billedoptagelser, som gengiver forhold, der er rejst sigtelse eller tiltale for under sagen.

Som nærmere beskrevet ovenfor kan politiets afhøring af et barn benyttes som bevis under hovedforhandlingen, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), jf. retsplejelovens § 872.

Endvidere kan retten bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt, jf. retsplejelovens § 174, stk. 2.

Efter *artikel 20, stk. 6*, skal medlemsstaterne, hvor dette er i børneofrenes interesse og under hensyntagen til andre overordnede interesser, træffe de nødvendige foranstaltninger til at beskytte børneofrenes privatliv, identitet og udseende for at hindre, at offentligheden får kendskab til oplysninger, der kan gøre det muligt at identificere dem.

Som nævnt lukkes dørene i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1, herunder jf. § 225, under den forurettedes forklaring, når den pågældende anmoder om det, jf. retsplejelovens § 29 a, og det samme gælder under afspilning eller anden forevisning af lyd- eller billedoptagelser, som gengiver forhold, der er rejst sigtelse eller tiltale for under sagen.

Endvidere er det efter straffelovens § 1017 b forbudt i forbindelse med en omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag at give offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggøre den pågældendes identitet. Forbuddet er dog ikke til hinder for, at politiet offentliggør den forurettedes identitet, når dette findes påkrævet af hensyn til sagens opklaring eller i øvrigt til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 18-20.

#### *2.16. Reklame for mulighed for misbrug og børnesexturisme*

Efter *artikel 21* skal medlemsstaterne træffe passende foranstaltninger for at forebygge eller forbyde udbredelse af materiale, der reklamerer for lejlighed til at begå nogen af de i artikel 3-6 omhandlede lovovertrædelser, og tilrettelæggelse for andre, hvad enten i kommercielt øjemed eller ej, af rejsearrangementer med det formål at begå nogen af de i artikel 3-5 omhandlede lovovertrædelser.

Efter straffelovens § 136, stk. 1, er det forbudt offentligt at tilskynde til forbrydelse.

Rigspolitiet har i samarbejde med udvalgte rejsearrangører deltaget i oplysende kampagner på udvalgte feriesteder, og Rigspolitiet agter i videre omfang at fokusere på profilering til bekæmpelse af børnesexturisme.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 21.

#### *2.17. Interventionsprogrammer*

Efter *artikel 22* skal medlemsstaterne sikre, at personer, som frygter, at de måske vil begå en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, om nødvendigt kan få adgang til effektive interventionsprogrammer eller -foranstaltninger, som er udformet med henblik på at vurdere og fjerne risikoen for, at sådanne lovovertrædelser begås.

Sexologisk Klinik i Region Hovedstadens Psykiatri har siden 2004 tilbudt rådgivning og behandling til personer, som oplever, at seksuelle tanker om børn giver dem problemer eller ødelægger deres liv.

Sexologisk Klinik har i samarbejde med JanusCentret og Red Barnet etableret hjemmesiden Brydcirklen.dk med information om mennesker, der har seksuelle tanker om børn, og telefonnummer til den anonyme rådgivningslinje. Telefonrådgivningen, der er en landsdækkende funktion, kan henvise til behandling.

Et andet forebyggende tiltag er JanusCentret, klinik for psykologisk udredning, behandling, mediation og forskning med landsdækkende videnscenterfunktion. Formålet er at forebygge seksuelle overgreb mod børn ved så tidligt som muligt at gribe ind i forhold til børn og unge, der udviser seksuelt bekymrende adfærd. Sammen med Projekt Juno i Aarhus og Projekt SEBA i Aalborg har landsdækkende udredning og behandling været mulig siden januar 2014.

Det vurderes, at Danmark med disse ordninger opfylder direktivets artikel 22.

Efter *artikel 24, stk. 1*, skal medlemsstaterne med forbehold af interventionsprogrammer eller -foranstaltninger, der pålægges af de kompetente retslige myndigheder i henhold til national ret, sikre, at der indføres effektive interventionsprogrammer eller -foranstaltninger for at forebygge og mindske risikoen for, at lovovertrædelser i form af seksuelle overgreb mod børn gentages. Sådanne programmer eller foranstaltninger skal være tilgængelige på ethvert tidspunkt i løbet af straffesagen, i og uden for fængslet, i overensstemmelse med national ret.

Sådanne interventionsprogrammer eller -foranstaltninger skal imødekomme de særlige udviklingsbehov hos børn, der begår seksuelle overgreb, jf. *stk. 2*.

Efter *stk. 3* skal følgende personer kunne få adgang til sådanne interventionsprogrammer eller -foranstaltninger:

a) personer, der retsforfølges for en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser, på vilkår som hverken er til skade for eller i strid med retten til forsvar eller for forudsætningerne for en retfærdig rettergang, navnlig i overensstemmelse med princippet om uskyldsformodning



b) personer, som er blevet dømt for en af de i artikel 3-7 omhandlede lovovertrædelser.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne sikre, at der for de personer, der er omhandlet i *stk. 3*, foretages en vurdering af den farlighed, de udgør, og af, hvilken fare der er for, at de vil gentage nogen af lovovertrædelserne i artikel 3-7, med det formål at fastlægge hensigtsmæssige interventionsprogrammer eller -foranstaltninger.

Efter *stk. 5* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de personer, der er omhandlet i *stk. 3*, og for hvem der er foreslået interventionsprogrammer eller -foranstaltninger i overensstemmelse med *stk. 4*,

- a) fuldt ud underrettes om årsagen til forslaget
- b) indvilger i at deltage i de specifikke programmer eller foranstaltninger under fuldstændigt kendskab til kendsgerningerne
- c) kan afvise og, for så vidt angår dømte personer, bliver gjort opmærksom på de eventuelle konsekvenser af en sådan afvisning.

I 1997 blev der taget initiativer med henblik på en forstærket indsats mod seksualforbrydelser, navnlig seksualforbrydelser begået mod børn. Disse initiativer udmøntedes i to former for behandling af seksualkriminelle: behandlingsordningen (behandling som alternativ til fængselsstraf) og visitationsordningen.

Målgruppen for de dømte, der indgår i *behandlingsordningen*, er personer, som ellers ville have fået en ubetinget fængselsstraf fra fire måneder og op til omkring 1½ år for seksualforbrydelser, som ikke omfatter vold eller ulovlig tvang. Det betyder, at navnlig incest og grovere former for blufærdighedskrænkelser er omfattet.

Der er en række betingelser for at blive omfattet af behandlingsordningen. Den pågældende skal være egnet til og motiveret for behandling. Den pågældende skal erklære sig helt eller delvis skyldig i sigtelsen og skal udtrykke behov for behandlingen. Der skal desuden være ringe risiko for, at den pågældende begår ny seksualkriminalitet i den periode, hvor behandlingen skal finde sted. Behandlingen varetages af tre ambulante behandlingssteder, som ligger i henholdsvis København, Aarhus og Middelfart.

Behandlingsordningen gælder ikke for såkaldt tvangsprægede pædofile (den gruppe af pædofile, hvis seksuelle observans udelukkende er rettet mod børn, og hvor der er tale om en tvangspræget observans, således at risiko for recidiv i behandlingsperioden ikke kan udelukkes), eftersom disse personer ikke udelukkende skal behandles ambulant, men skal tilbydes behandling via visitationsordningen.

Målgruppen for de dømte, der indgår i *visitationsordningen*, er seksualkriminelle, som er idømt en tidsbestemt fængselsstraf på mellem 30 dage og 4 år (dog 5 år for voldtægtsdømte) i medfør af straffelovens § 210 om incest og kapitel 24 om seksualforbrydelser. Inden for visitationsordningens målgruppe falder tillige personer, som har afslået at deltage i behandlingsordningen, som ikke er fundet egnet hertil, eller som har overtrådt de vilkår, der er fastsat i den betingede dom, med det resultat at fængselsstraffen skal udstås.

Afsoningen for de dømte, der indgår i visitationsordningen, indledes som udgangspunkt med et ophold i Anstalten ved Herstedvester. Under opholdet på visitationsafdelingen vurderer behandlingspersonalet, om den dømte har behov for og er motiveret for behandling. Hvis den dømte findes egnet til og er motiveret for behandling, kan den pågældende, når der sker overførsel til det – typisk åbne – fængsel, hvor afsoningen skal foregå, få udgang til behandling på et af de tre behandlingssteder i København, Aarhus eller Middelfart, som også varetager behandlingen i behandlingsordningen.

Der sker også behandling af de seksualforbrydere, som udstår hele eller hovedparten af straffen i Anstalten ved Herstedvester. Det drejer sig om indsatte med længere frihedsstraffe, herunder forvarrede, som har begået alvorlig (gentagen) seksualkriminalitet. Disse indsatte tilbydes psykiatrisk/psykologisk behandling.

For visse indsattes vedkommende kan den psykiatrisk/psykologiske behandling kombineres med kønsdriftdæmpende behandling, som er en medicinsk behandling, der enten ophæver produktionen af testosteron eller blokerer for testosteron normale virkning i kroppen. Denne behandling kan tilbydes indsatte, der har udført gentagen og/eller alvorlig seksualkriminalitet, og hvor anden behand-

ling – herunder psykoterapi – ikke anses for tilstrækkelig til at kunne imødegå risiko for ny seksualkriminalitet.

Der kan endvidere ydes behandling til personer, der er varetægtsfængslede. I Arresthuset i Vejle blev der i 2006 etableret en generel ventefdeling til Anstalten ved Herstedvester. Til denne afdeling er der tilknyttet behandlerpersonale, som vil kunne yde bistand til varetægtsarrestanter, herunder personer, der er sigtet for seksualkriminalitet, og som under opholdet udtrykker ønske om bistand eller behandling.

Den behandling, der er nævnt, forudsætter samtykke fra den dømte.

Med hensyn til børn, der begår seksuelle overgreb, bemærkes, at hvis et barn mellem 15 og 18 år dømmes for seksualkriminalitet, vil kriminalforsorgen som udgangspunkt tage kontakt til de sociale myndigheder med henblik på at iværksætte den for barnet mest relevante indsats, herunder den behandling, som måtte være nødvendig. I øvrigt vil de forhold, som er nævnt ovenfor for dømte generelt, også gælde for børn mellem 15 og 18 år, der er dømt for seksualkriminalitet.

Med hensyn til vurdering af risiko for recidiv (tilbagefald til kriminalitet) bemærkes, at behandlingspersonalet under opholdet på visitationsafdelingen som nævnt vurderer, om den dømte har behov for behandling. Det ligger implicit heri, at der foretages en vurdering af risikoen for recidiv, idet behandling ikke iværksættes, hvis det vurderes, at der ikke er risiko for, at den dømte vil begå ny seksualkriminalitet. Før der iværksættes kønsdriftdæmpende behandling som beskrevet ovenfor, foretages der en nøje vurdering af en domfældts egnethed, herunder om behandlingen er nødvendig for at nedsætte risikoen for recidiv. Vurderingen sker på baggrund af længere tids samtaler med og observationer af den dømte under dennes ophold på Anstalten ved Herstedvester. Den endelige beslutning om, hvorvidt den dømte skal tilbydes kønsdriftdæmpende behandling, foretages på en klinisk konference med deltagelse af psykologer og psykiatere. Endvidere skal der, før der gives tilladelse til prøveløsladelse, foretages en vurdering af risikoen for recidiv for hver enkelt dømt og dermed også for dem, der er dømt for seksualkriminalitet.

I betragtning af, at den vurdering, som efter direktivets artikel 24, stk. 4, skal foretages af, hvilken farlighed personer, der retsforfølges eller er blevet dømt for en af de lovovertrædelser, som er om-

fattet af direktivet, udgør, skal foretages sammen med en vurdering af, hvilken fare der er for, at de gentager lovovertrædelserne, og med det formål at fastlægge hensigtsmæssige interventionsprogrammer eller -foranstaltninger, vurderes det, at de beskrevne risikovurderinger opfylder direktivets krav. Det vurderes således, at direktivet ikke stiller krav om, at der for samtlige personer, der retsforfølges eller er blevet dømt for en af de lovovertrædelser, der er omfattet af direktivet, skal foretages en farlighedsvurdering i form af en speciallægeundersøgelse svarende til en mentalundersøgelse.

Det vurderes, at de beskrevne foranstaltninger vedrørende personer, der er dømt for seksualkriminalitet, og som følge heraf opholder sig i kriminalforsorgen institutioner eller er i tilsyn hos kriminalforsorgen, er i overensstemmelse med direktivets artikel 24.

Endvidere henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende artikel 22, idet det bemærkes, at de dér beskrevne ordninger også kan anvendes af personer, der retsforfølges eller er blevet dømt for seksualkriminalitet.

### *2.18. Forebyggelse*

Efter *artikel 23, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe egnede foranstaltninger såsom uddannelse til at modvirke og begrænse den efterspørgsel, der giver anledning til enhver form for seksuel udnyttelse af børn.

Efter *artikel 23, stk. 2*, skal medlemsstaterne iværksætte egnede aktioner, herunder via internettet, såsom informations- og bevidstgørelseskampagner, forsknings- og uddannelsesprogrammer, eventuelt i samarbejde med relevante organisationer i civilsamfundet og andre interessehavere, med henblik på at øge bevidstheden om problemet og begrænse risikoen for, at børn bliver ofre for seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse.

Efter *artikel 23, stk. 3*, skal medlemsstaterne fremme regelmæssig uddannelse af embedsfolk, som det er sandsynligt vil komme i kontakt med børneofre for seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse, f.eks. de sagsbehandlende politifolk, således at de sættes i stand til at indkredse og håndtere børneofre og potentielle børneofre for seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse.

Det vurderes, at artikel 23 på det sociale område er opfyldt af de eksisterende tiltag bl.a. vedrørende oplysningskampagner rettet mod børn om deres rettigheder. Red Barnet udfører således for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold et projekt med en landsdækkende kampagne om børns rettigheder og et udviklingsprojekt, der skal udvikle redskaber og metoder til at styrke børns modstandsdygtighed mod vold og overgreb. Endvidere tilbydes efteruddannelse mv. særligt om overgreb, rettet mod sagsbehandlere og lignende i regi af Socialstyrelsen.

For så vidt angår politifolk har politiet løbende fokus på uddannelse af politipersonale til håndtering af sager om seksuelt misbrug af børn.

I politiets grunduddannelse, der med virkning fra 1. februar 2014 er akkrediteret på professionsbachelorniveau, adresseres således politiets særlige forpligtelser overfor børn i såvel tema- som linjefag. Dette indebærer bl.a. undervisning i politiets hjælpe- og omsorgspligter, hvor de politistuderende lærer at vurdere og argumentere for symptomer på omsorgssvigt, herunder omsorgssvigtede børns signaler, som baggrund for at kunne skrive en socialrapport. Endvidere undervises de politistuderende i forebyggelse af kriminalitet, herunder vurderingen af praksisnære problemstillinger med særlig fokus på børn og unge samt relevante løsningsmodeller i denne forbindelse. Derudover undervises de i samarbejds-mæssige regler og procedurer vedrørende sager, der involverer børn og unge.

Endvidere udbydes der i videreuddannelsesregi to uddannelser – om henholdsvis efterforskning af seksuelle overgreb mod børn og videoafhøring af børn i sager om seksualforbrydelser – med henblik på, at alle landets politikredse råder over et antal medarbejdere, som har fået videreuddannelse med fokus på et speciale inden for efterforskning af seksuelt misbrug af børn. Undervisningen omfatter bl.a. indkredsning af børneofre eller potentielle børneofre, kommunikation med børneofre, efterforskningsmetoder, håndteringen af traume og posttraumatisk stresslidelse (PTSD) mv. i forbindelse med seksuelt misbrug. Endelig afholdes der løbende seminarer for det politipersonale, der er særligt uddannet i at håndtere sager vedrørende seksuelt misbrug af børn, med det formål at adressere de seneste tendenser og emner på området.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 23.

## *2.19. Foranstaltninger mod websteder, der indeholder børnepornografi*

Efter *artikel 25, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre øjeblikkelig fjernelse af internetsider udbudt på deres område, som indeholder eller udbreder børnepornografi, og søge at få fjernet lignende sider, der udbydes uden for deres område.

Efter straffelovens § 75, stk. 2, kan børnepornografisk materiale konfiskeres, og efter de nærmere regler i retsplejelovens kapitel 74 kan der ske beslaglæggelse bl.a. til sikring af konfiskation. Der kan dermed efter de nærmere regler i retsplejelovens kapitel 74 bl.a. ske beslaglæggelse af børnepornografisk materiale, der befinder sig her i landet.

Ved konstatering af børnepornografi på en dansk hjemmeside iværksætter politiet allerede i dag uden ophør bevissikring med henblik på videre efterforskning og en strafferetlig vurdering. I forbindelse med den efterforskningsmæssige indsats søges materiale placeret på danske servere fjernet. Dette sker enten efter indhentet samtykke fra ejeren af serveren eller i medfør af en kendelse om beslaglæggelse. Langt størsteparten af ulovligt materiale på internettet er dog placeret på servere i udlandet, herunder i lande uden for EU.

Såfremt dansk politi konstaterer, at en server med ulovligt materiale er placeret i udlandet, rettes der henvendelse til det pågældende lands retshåndhævende myndigheder med henblik på, at der iværksættes relevante og nødvendige efterforskningsskridt i sagen, herunder fjernelse af hjemmesiden med ulovligt materiale fra serveren. Det er Rigspolitiets erfaring, at de retshåndhævende myndigheders iværksættelse af efterforskningsskridt i en del lande kan tage lang tid. I visse tilfælde har Rigspolitiet tillige erfaring med, at efterforskning slet ikke indledes. Indtil den nødvendige bevissikring er sket i disse lande – og hjemmesiden eventuelt er fjernet – vil hjemmesiden fortsat være tilgængelig. Hertil kommer, at det er erfaringen, at ulovligt materiale i en del tilfælde kun befinder sig meget kortvarigt på en server, hvorefter det flyttes videre til en anden server, eventuelt i et andet land. Dette kan umuliggøre iværksættelse af straffeprocessuelle tiltag med henblik på at fjerne hjemmesider med ulovligt materiale med den fornødne hurtighed.

Efter *stk. 2* kan medlemsstaterne træffe foranstaltninger til at blokere adgangen til internetsider, der indeholder eller udbreder børnepornografi, for internetbrugere på medlemsstaternes egne områder. Disse foranstaltninger skal etableres via gennemsigtige procedurer og indeholde tilstrækkelige sikkerhedsgarantier, navnlig med henblik på at sikre, at restriktionen begrænses til det nødvendige og forholdsmæssigt afpassede omfang, og at brugerne informeres om årsagen til restriktionen. Sikkerhedsgarantierne omfatter også muligheden for domstolsprøvelse.

Rigspolitiet har indgået konkrete samarbejdsaftaler med størstedelen af de danske internetudbydere om at søge at forhindre adgangen til børnepornografisk materiale via internettet ved at blokere adgangen til hjemmesider med et sådant materiale. Således stiller Rigspolitiet løbende oplysninger til rådighed for internetudbydere om internetadresser, som Rigspolitiet finder indeholder materiale, som det efter straffelovens § 235 er strafbart at udbrede, besidde eller gennem internettet eller mod vederlag at gøre sig bekendt med. Samtidig med videregivelsen af oplysningerne opfordres internetudbydere til at blokere adgangen til de relevante internetadresser. Det er herefter internetudbydere, der blokerer for hjemmesiderne i henhold til internetudbydernes forretningsbetingelser. En sådan blokering vil kunne prøves ved domstolene under en civil retssag mellem en internetabonnent og en internetudbyder. Dette samarbejde har vist sig nyttigt og effektivt i en lang række sager, herunder særligt i sager med servere placeret i udlandet. Erfaringen viser dog også, at det ulovlige indhold som oftest flyttes til alternative internetadresser, når den oprindelige side blokeres, hvorfor der tillige er knyttet et stort vedligeholdelsesarbejde til blokering af internetadresser med ulovligt indhold. Endvidere medfører internetudbydernes blokering alene, at adgangen til det ulovlige materiale blokeres, men ikke nødvendigvis den videre udbredelse af det.

Det vurderes på denne baggrund, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 25.

## *2.20. Afsluttende bestemmelser*

Direktivet indeholder i *artikel 26-30* afsluttende bestemmelser.

Det fremgår heraf bl.a., at direktivet erstatter Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA i forhold til de medlemsstater, der deltager i vedtagelsen af direktivet.

Endvidere indeholder de afsluttende artikler bl.a. bestemmelser om direktivets ikrafttræden, gennemførelse og Kommissionens evaluering heraf.

Bestemmelserne giver ikke anledning til lovgivningsmæssige overvejelser.

### **3. Konsekvenser**

Direktivet har til formål at yderligere tilnærme medlemsstaternes lovgivning med hensyn til seksuelt misbrug af børn mv.

Et tilvalg af direktivet vil forpligte Danmark til at have samme minimumsregler som resten af EU med hensyn til afgrænsningen af strafbare handlinger i forbindelse med seksuelt misbrug af børn mv. og strafferetlige sanktioner herfor. Det vurderes, at dansk ret er i overensstemmelse med direktivets bestemmelser, jf. nærmere pkt. 2 ovenfor.

Et tilvalg af direktivet forventes derfor ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Et dansk tilvalg af direktivet vil ikke have betydning for danskere, der sigtes eller tiltales for at et strafbart forhold i et andet EU-land.

Til illustration af direktivets praktiske betydning kan anføres følgende eksempler:

En person, der har samleje med et barn under den seksuelle lavalder, skal efter direktivet kunne straffes med indtil mindst 5 års fængsel. Efter direktivet er det overladt til hver medlemsstat at fastsætte den seksuelle lavalder. I dansk ret er den seksuelle lavalder 15 år, og samleje med et barn under 15 år kan allerede efter gældende ret straffes. Strafmaksimum herfor er 12 års fængsel, hvis barnet er under 12 år, eller der er anvendt tvang eller trusler, og ellers 8 års fængsel.

Der skal efter direktivet være mulighed for, at medlemsstaternes kompetente myndigheder har ret til at beslaglægge og konfiskere f.eks. en computer, der har været anvendt til at udbrede børnepornografi. Efter direktivet er det overladt til hver medlemsstat at fastsætte de nærmere betingelser for



beslaglæggelse og konfiskation. I dansk ret er der allerede mulighed for at beslaglægge og konfiskere f.eks. en computer, der har været anvendt til at udbrede børnepornografi.

Som det fremgår af de anførte eksempler, forventes et dansk tilvalg af direktivet således ikke isoleret set at medføre væsentlige ændringer for borgerne, virksomheder og myndigheder.

#### **4. Økonomiske og administrative konsekvenser**

Et tilvalg af direktivet vurderes ikke at ville have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.